

Blad

Uitgave van KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland

Juni 2023
73

Alles wat zeldzaam is, is mooi

Inhoud Blad

Afscheid Willem Bastiaanser	3
Cyclamen	4
Vandaag is de dag	6
Gemeen (23)	8
Afscheid Willem Bastiaanse	8
Recensie boek	10
IVN-weekend naar de Biesbosch!!	12
Heemtuin Parnassia	13
Als klepelen de norm blijft wordt het nooit wat met biodiversiteit	15
Mossenwerkgroep bezoekt Slingerdijk	16
In de golvende stroom	18
Alledaagse vlinders	21
Alles wat zeldzaam is, is mooi	22
Hortus Alkmaar biedt natuur in een notendop	24
Agenda	27
Lezex, activiteiten Den Helder	28
Maandelijks IVN wandelactiviteiten en excursies	29
Gegevens KNNV – en IVN werkgroepen	31
Nieuwe leden IVN en KNNV	31
Achterblad	32

Blad is een gezamenlijke uitgave van KNNV afd. Alkmaar – Den Helder en IVN Noord-Kennemerland. ISSN 2210/416X

Redactie:

Ger Augustus hoofdredacteur 072 5622259 06 40940692
Marjolein Boersma
Wim de Groot
René Glas
Keat Kho (vormgeving, keatkho@gmail.com)

Uiterste inzenddatum voor Blad nr 74: 15 juli 2023.

Te late inzendingen worden mogelijk niet geplaatst!

Tekst aanleveren als **Word** document. **PDF** bestanden worden niet geplaatst. **Maximale** lengte circa **1000** woorden. **Langere verhalen** alleen na overleg met de redactie.

Foto's **altijd apart** als jpg bestand opsturen (lieft meer dan 1.0 Mb). Geef ze een **naam** die als ondertitel gebruikt kan worden. Tenzij anders vermeld, zijn de foto's van de auteur.

Alles naar: redactiebladivnknnv@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten, te redigeren (bij ingrijpende veranderingen in overleg met de auteur) of te weigeren.

Foto voorblad: Ruud Maarschall
glasvleugelpijlstaart - *Hemaris fuciformis*

AFSCHIED WILLEM BASTIAANSE

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 1 april jl namen we definitief afscheid van Willem Bastiaanse als penningmeester van het bestuur van de afdeling IVN Noord-Kennemerland. Eigenlijk hadden we een jaar geleden al afscheid van Willem genomen, maar door omstandigheden heeft hij toch nog een vol jaar de werkzaamheden van het penningmeesterschap op zich genomen. Zijn opvolger moest een 'groen hart' hebben en 'affiniteit met cijfers', zoals hij dat ook had. Met de verkiezing van Heleen Dekhuizen als zijn opvolger hebben we zo iemand gevonden. Willem krijgt nu echt meer tijd voor andere zaken, zoals zijn kinderen en kleinkinderen.

In de afgelopen vijf jaar heeft Willem het penningmeesterschap professioneel vormgegeven en de financiële aspecten van de vereniging uitstekend geregeld. Zo is de ledenadministratie overgedragen aan de landelijke IVN organisatie zodat de penningmeester niet meer jaarlijks enkele honderden facturen hoeft te versturen om de lidmaatschapsgelden te innen. Er is gekeken naar de vrijwilligersvergoedingen en de verschillen daarin zijn rechtgetrokken. De administratieve en fiscale eisen waaraan onze vereniging met een ANBI-status moet voldoen zijn thans stevig gewaarborgd. De presentaties van de jaarcijfers tijdens de jaarlijkse ALV waren steeds glashelder

en Willem laat de vereniging financieel gezond en inzichtelijk achter.

Ook met betrekking tot algemene bestuurlijke zaken was Willem altijd nadrukkelijk aanwezig en betrokken. We zijn hem dan ook erkentelijk voor het vele werk dat hij voor de vereniging heeft verricht.

Willem, we hopen je in de toekomst weer te zien bij onze activiteiten en wie weet ga je nog eens gidsen!

Namens het bestuur,

Henk Groenewegen

Ad Edelman

CYCLAMEN

De cyclaam was vroeger een geliefde kamerplant, werd in vele variëteiten gekweekt en deed het in matig warme kamers goed, maar kwam daarna met moeite de winter door.

Ik had er nooit zo veel mee, tot ik ontdekte dat er ook winterharde cyclamen bestonden en dat die ook makkelijk gezaaid kunnen worden.

Door voor ongeveer een tientje (momenteel 16 pond) lid te worden van de Cyclamen Society in Engeland kreeg je jaarlijks tweemaal per jaar het jaarnaal met interessante artikelen over cyclamen. Engeland zou Engeland niet zijn als er niet uitgebreid verslag werd gedaan van de jaarlijkse "shows". Bij het lidmaatschap kreeg je per jaar vijf zakjes zaden naar keuze en de mogelijkheid zaden te kopen. Op deze manier heb ik heel wat cyclamensorten gezaaid, waarvan er uiteindelijk maar een paar soorten het in mijn tuin en omgeving goed doen.

De cyclaam is een bolgewas en behoort tot de sleutelbloemfamilie. Vrijwel iedereen kent de grootbloemige witte of tegenwoordig in allerlei fancy kleuren bloeiende kamerplant. Deze cultivars stammen af van de *Cyclamen persicum*. Het verspreidingsgebied hiervan is de oost- en zuidkant van de Middellandse Zee, in Iran (het oude Perzië) schijnt hij echter niet voor te komen.

Naast *Cyclamen persicum* komen er nog ongeveer 20 soorten cyclamen voor. De meeste hebben een Middellandse Zeeklimaat nodig. In Spanje komen ze van nature niet voor.

Een soort die het bij ons, en bij mij in de tuin, heel goed doet is de *Cyclamen hederifolium*, de klimopbladige cyclaam. In Engeland wordt hij door verzamelaars veel gekweekt op bladvorm en -kleur (zie foto 1). De bloemen (roze of wit) verschijnen eind augustus (zie foto 2). Kenmerkend zijn de "oortjes", die aan de onderkant van de bloem zitten.

Na de bloei verschijnen de bladeren. De zaaddozen groeien uit tot bolletjes die begin juli, als alle bladeren verdwenen zijn, rijpe zaden geven (zie foto 3). Deze zaden zijn kastanjebruin en kleverig en worden door mieren verslept, zodat kiemplantjes her en der opkomen. Opvallend is dat de zaden van alle soorten vrijwel allemaal begin juli rijp zijn, of ze nu in september of in februari gebloeid hebben.

Ook een makkelijke soort, die zichzelf uitzaait is *Cyclamen coum* (uitspraak ko-um). Coum is Grieks en betekent: van Kos, maar ook daar schijnt hij niet voor te komen! De bladeren verschijnen in september/oktober en eind december beginnen de planten vaak al te bloeien (zie foto 4). Voor de geïnteresseerden: de foto is op 6 februari 2023 gemaakt en de coördinaten van de plek zijn: 52°35'37"N; 4°41'45"E. Vanuit een tuin heeft de cyclaam zich hier uitgezaaid in het gemeentelijke gras!

In de Hortus Alkmaar wordt *cyclamen purpurescens* gekweekt. Deze werd vroeger *c. europeum* genoemd en bij de volksnaam Varkensbrood of (vanwege zijn geur) Alpenviooltje. Uit de knol wordt een homeopatisch middel bereid.

Ooit waren wij eind maart op Kreta, waar we *C. creticum* zagen. Dit was vóór het digitale tijdperk, zodat we geen mooie afbeelding hiervan hebben. Op de Peloponnesos zagen we in september hele velden met *C. graecum*.

De laatste jaren trekken we in april / mei met een camper tje richting Griekenland. De cyclamen die we daar ontdekken geven deze vakanties telkens weer een extra dimensie. Zo komen wij ten zuiden van Kosmas altijd langs een hellinkje met *C. repandum* (foto 5) en wat verder, richting Sparta, dezelfde soort met een iets andere kleur (foto 6).

Het opkweken van cyclamen uit zaad is een leuke bezigheid, we genieten ervan en het is iedereen aan te raden!

foto 1

foto 2

foto 3

foto 4

foto 5

foto 6

VANDAAG IS DE DAG

Tekst: Ger Augustus

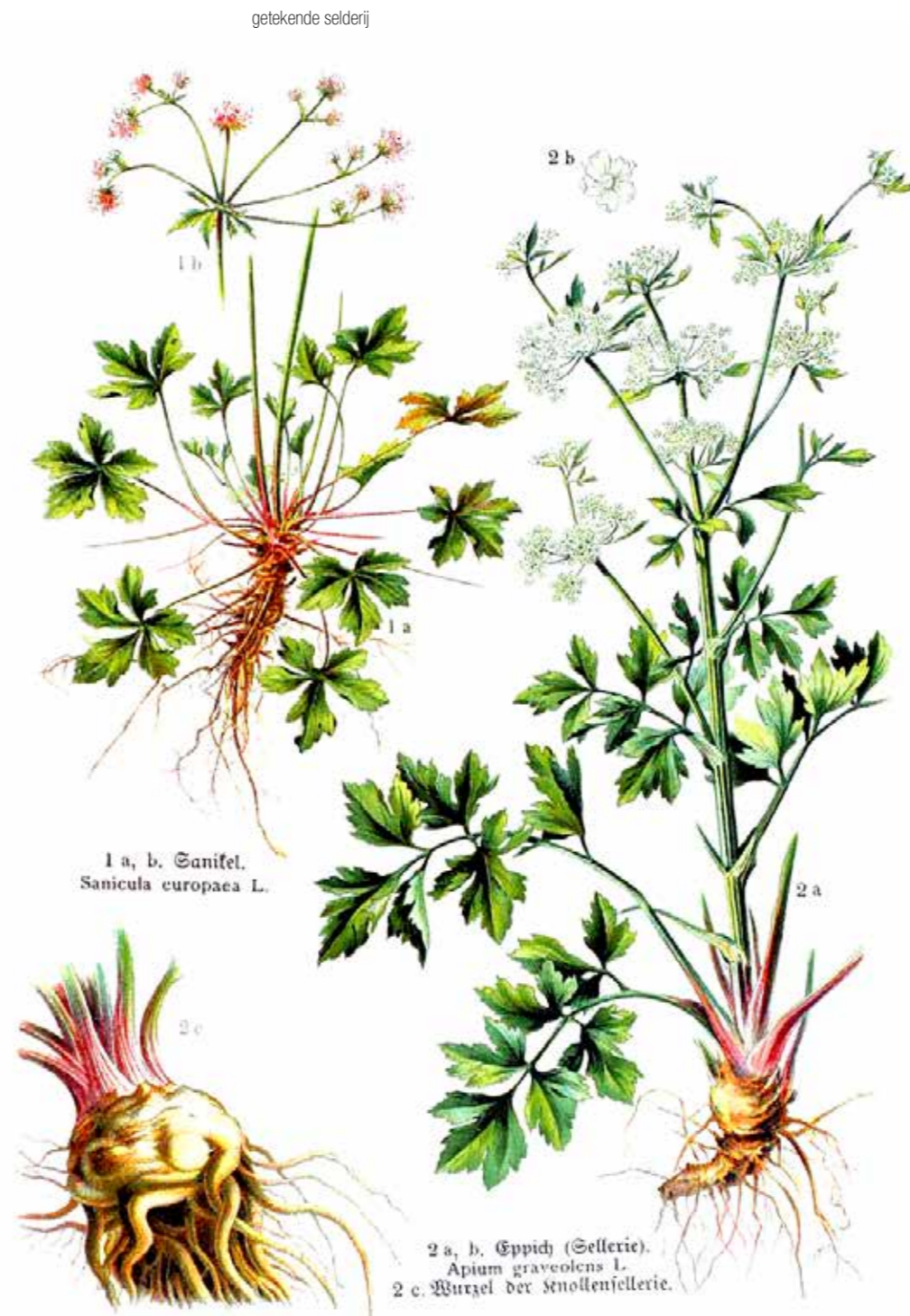
Het is moeilijk in de toekomst te kijken, ook al zou je dat graag willen. Het is gemakkelijk herinneringen op te halen. Eén zo'n herinnering is de zondagmorgen meer dan een halve eeuw geleden. Ik woonde nog bij mijn ouders. Op zondagmorgen werd de soep voorbereid. De warme maaltijd was stevast rond een uur of een en bestond uit drie gangen. Het gaat nu alleen over de soep.

's Morgens lagen er delen van de knolselderij op het aanrecht, waar ik dan dankbaar van snoepte. De geur bleef nog lang aan je vingers zitten. Met mijn groen gesnoep werd ook rekening gehouden. Er was altijd meer dan nodig voor de soep. Mijn vader sneed de schijven in repen en de repen in stukjes en die dobberden dan een tijdje in de bouillon, samen met gehaktballetjes en vermicelli.

Nu gaat het in mijn verhaal over knolselderij. Ik hap nog steeds stukken knolselderij weg als ik de knol gebruik voor een gerecht. Ik keek terug in de keuken van meer dan een halve eeuw geleden en besef nu dat de knol gekoppeld is aan selderij. Het is dus een cultuurvorm.

De knolselderij is nauw verwant aan het keukenkruid selderij. Het gaat om blad- of snijselderij *Apium graveolens* var. *secalinum*. Bladselderij komt voort uit de wilde selderij, *Apium graveolens* var. *graveolens*. De wilde selderij staat in ons land op de Rode Lijst. Dan heb je waarneming.nl. Ik ga kijken waar de plant (nog) in het wild voorkomt. Het lukt aardig. Alleen moet ik naar Amsterdam, of Haarlem, of Zuid-Kennemerland om de plant in het wild te bewonderen.

Knolselderij	<i>Apium graveolens</i> var. <i>rapaceum</i>
Nederlands	knolselderij, eppe
Engels	celeriac, celery-root, turnip rooted celery, knob celery
Duits	Knollensellerie, Wurzelsellerie, Eppich
Frans	céleri-rave, céleri-navet

Nu schijnt het zo te zijn dat rond 1540 het onderscheid tussen selderij en knolselderij is ontstaan.

De oorsprong van de naam ligt in het Oudgriekse selinon, dat gerelateerd is aan de Siciliaanse stad Selinunte die daar in het midden van de zevende eeuw voor Christus door Griekse kolonisten is gesticht. Het ligt aan de monding van de rivier Selinos, waar aan de zompige oevers rijkelijk wilde selderij groeide. En nog steeds.

Selderij komt uit Eurazië. De plant was bekend in China, Egypte, Griekenland en bij de Romeinen.

In de oudheid tot de late Middeleeuwen was het een kruid en werd het regelmatig verward met peterselie. Niet veel later werd ook melding gemaakt van een wortelknol ter grootte van een radijs!

De Wilde selderij is kenmerkend voor brakke milieus. De zoutconcentratie van het water moet verminderd worden door de aanwezigheid van zoet water. Hij staat gewoonlijk in ruigtes. Dat we minder Wilde selderij tegenkomen ligt niet aan de selderij, maar aan de biotoop.

Selderij stimuleert de blaas- en nierfunctie.

Apium graveolens, Selderij, Saxifraga-Ed Stikvoort

flowers

Apium graveolens, Selderij, Saxifraga-Willem van Kruisbergen

GEMEEN (24)

Test je soortenkennis met het op naam brengen van de afgebeelde soorten. De namen hebben iets gemeen. Met het herkennen van twee soorten heb je een overeenkomst die kan helpen bij het op naam brengen van een mogelijk lastiger derde soort. De volledige oplossing bestaat uit de drie **soortnamen** én hun gemeenschap. Mijn foto's zijn in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal gemaakt. Wil je uiterlijk 10 juli je oplossing mailen naar ruudcosters27@gmail.com?

Gemeen 23 lag de puzzelaars niet te zwaar op de maag, gelet op het record aantal van 17 ontvangen oplossingen. Acht inzenders kwamen wel tot de verzamelsoort mantelmeeuw, maar niet tot de soortnaam grote mantelmeeuw. De correcte inzendingen kwamen van Marian van der Laan, Rina Klous & Jacos Jes, Joke Vink, Jan Verkaik, Rob Struyk, Freek Kalsbeek, Ans Roos, Hanneke Reitsma, Henk Schipper, Muike Mutsaers, Mart van Zweeden, Peter de Zwart, Elbert Veel, Loes de Geus, Tom Damm, Marja Apeldoorn en Henk Groenewegen. De foto's toonden grote mantelmeeuw, koningsmantel en keizersmantel met als overeenkomst mantel in de soortnaam. Tom Damm verraste mij met de mededeling dat de keizersmantel op de foto een vrouwtje is. Ik was niet op de hoogte van de geslachtsdimorfie bij deze soort.

foto 1

foto 3

foto 2

EEN HOUTDUIF HEEFT BIJZONDERE EIGENSCHAPPEN

Rob Monsees

De houtduif is een fantastische vogel: een mooi voorkomen, een lieve uitstraling en dan ook jaarrond aanwezig. Het vriendelijke gekoer kan je dan ook nog het hele jaar door horen.

Toch heb ik lang geleden een haat-liefde verhouding met deze duif gehad. De basis van dat gevoel zit enigszins verscholen in één van zijn bijnamen: koolduif. De houtduif vindt de blade- ren van onder meer boerenkool héél lekker. Bleef het daarbij dan zou ik als moestuinder het kweken van kool hebben gestaakt. Of de shade voor lief hebben genomen.

Maar die mooie houtduif houdt ook, en zelfs méér, van sla en daar ging het fout in onze onderlinge verhouding. Van de met zorg en toewijding opgekweekte slaplantjes bleef niets over.

Houtduiven hebben vast ook een soort Whatsapp, want die ene duif groeide razendsnel uit tot een flinke groep en genoten meer dan ik van de malse Meikoningin.

De niet aflatende strijd, inmiddels al lang verleden tijd, met de houtduiven op de moestuin heeft er wel voor gezorgd dat ik, waarschijnlijk uit wraak, éénmaal met genoeg heb genoten van een gebraden houtduif. Een beetje houtduif weegt toch al snel 500 gram.

Het kan verbeelding zijn, maar na die dubieuze maaltijd lijkt het wel of er begrip is ontstaan: de houtduiven op onze moestuin laten de sla vrijwel ongemoeid. En ik waardeer ze als vanouds en zie ze als een onmisbare fraaie lijst om een waardevol schilderij.

De houtduif is in de agrarische wereld wat minder geliefd vanwege haar voorkeur voor knoppen, groenten en diverse gewassen. In het verleden werd er dan ook flink op gejaagd. Uit mijn jonge jaren herinner ik me nog een lo-

kale jager die niet alleen het Bergense Hertenkamp tevergeefs vrij van "kraaien" probeerde te houden, maar ook wel werd gesignaleerd met een bosje houtduiven. Daar werd per duif of per poot van een duif een vergoeding voor gegeven.

Mijn schoonvader, geboren en getogen in Egmond aan Zee, heeft meer dan 40 jaar in het Noordhollands Duinreservaat gewerkt. Daar heeft hij heel wat beleefd en van zijn verhalen hebben veel mensen genoten.

Eén verhaal is mij bijgebleven. In de jaren 1940-1945 en daarvoor was er in ons land sprake van grote werkloosheid. Armoede, slechte arbeidsomstandigheden, honger. Voedselvoorziening vormde een dagelijkse strijd. Een stukje vlees op tafel was voor velen een uitzonderlijke gebeurtenis. Voor een klein deel speelde de houtduif daar een rol van betekenis in.

De houtduif bouwt een slordig nest bestaande uit dunne takjes en twiggjes. Het resultaat is uiteindelijk een los en warrig vloertje en het komt voor dat een ei na het leggen direct op de grond valt.

In de familie van schoonpapa ontbrak in die magere jaren geld om af en toe eens een stukje vlees te kopen. Het getuigt van creativiteit en slimmigheid hoe er toch vlees op tafel kwam.

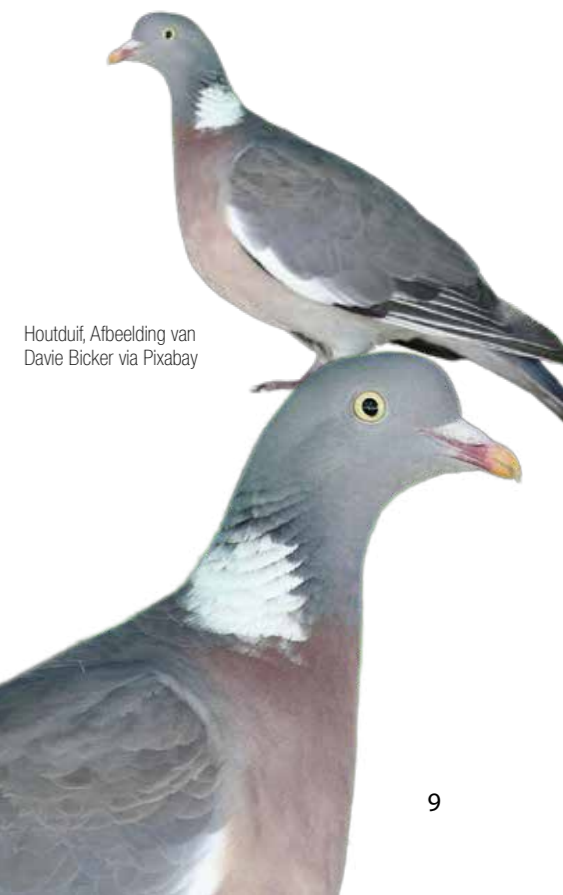
Zodra een houtduif met succes haar twee eitjes had bebroed volgde er een periode van groei van de jongen, één of twee per broedsel.

Op enig moment werden de pootjes van de inmiddels al behoorlijk gegroeide jongen door het dunne nestvloertje getrokken en onder het nest aan elkaar vast gebonden. De ouders bleven de jongen ongeveer dertig dagen vol liefde van voedsel voorzien...

Er kwam een moment dat de ouders een leeg nest aantroffen. En dat was niet omdat de jongen waren uitgevlogen. Nee, die vette stukjes vlees belandden op het bord en vormden zo een welkome aanvulling op het dagelijkse eten. De jonge houtduifjes kwamen aan het koeren niet toe...

Zou je ooit eens op excursie zijn, de weg kwijtraken in één van de laatste wildernisjes in ons land, geen telefoon en google bij de hand en ook geen stafkaart, maar wel een rugzakje zonder brood maar mét lucifers en een touwtje, dan kan een houtduif je redding zijn!

Met dank aan mijn schoonvader!
rob.monsees@xs4all.nl

Houtduif, Afbeelding van Davie Bicker via Pixabay

RECENSIE BOEK **GEVLEUGELDE GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND- DE NEDERLANDERS EN HUN VOGELS**

Irene Mulder

Waarom staat er langs de snelweg een metershoge toekan bij de Van der Valk Hotels in plaats van een meer voor de hand liggende valk?

Het antwoord op deze en andere levensvragen vond ik in bovenstaand vogelboek. Tot nu toe was mijn favoriete boek met vogels het Donald Duck Padvindershandboek, maar sinds "Gevleugelde geschiedenis van Nederland" in mijn leven verschenen is, denk ik daar anders over. Dit boek neemt je mee op een historische reis door Nederland. Van 66 miljoen jaar geleden toen de kipachtige krijtvoegel door Limburg waggelde tot de tijd van nu waarin de vogelpaparazzi elkaar staan te vertrappelen voor een blik op een Rode Lijst-vogel (vogel van de Rode lijst).

Experts, van paleontoloog tot historicus, beschrijven in diverse hoofdstukken onze gevleugelde vrienden en hun relatie met de Nederlander.

Het antwoord op de toekan-vraag; het beeld van een valk zou te veel nazi-associaties oproepen zo vlak na de oorlog, toen het concern startte. En dat is natuurlijk niet goed voor de zaak. Zo'n toekan zorgt voor een veel vrolijker uitstraling, met zijn gekleurde neus. Kom maar lekker appelmoes met een rode kers eten, mensen!

Schokkend is het om te lezen hoe grote hoeveelheden vogels door onze voorvaderen opgevreten zijn;

van pauw tot zwaan tot lepelaar. In de late middeleeuwen worden er zelfs bossen aangelegd om reigers te lokken. Het Amsterdamse Reigersbos is daar een voorbeeld van. In het voorjaar werden de reigers in groten

"Dit boek neemt je mee op een historische reis door Nederland"

getale geogst, de juveniele dieren werden uit het nest geschud en met dichtgenaaide oogjes afgevoerd. Jong reigervlees wordt als zeer smakelijk gezien. Game of Thrones is er niks bij.

Historicus Jean-Marc van Tol, de tekenaar van Fokke en Sukke, ook toevallig twee vogels, buigt zich over de vraag of Johan de Witt nu een papegaai als huisdier heeft gehad of niet? Bronnen vermelden dat hij in 1649 wel 3 gulden spendeert aan een papegaai. Uitzon-

derlijk, want de Witt staat niet bekend om zijn extravagantie, eerder om zijn gruwelijke saaiheid. Waarom koopt hij de vogel? Wat moet hij ermee? En waar haal je in godsnaam een papegaai vandaan in de zeventiende eeuw? Van Tol doet hier onderzoek naar en duikt in de database van de 35.000 (!) brieven die de Witt heeft nagelaten. Uiteindelijk vindt hij tussen al die saaie epistels slechts éénmaal het woord papegaai'. In een rekening van een Rotterdamse stadherberg met de naam 'De Papegay'. Oftewel, de Witt heeft nooit zijn centjes verbrast aan een pratende vogel.

Een ander mooi verhaal gaat over Vincent van Gogh, die in 1885 in de ban van vogelnesten raakt. Hij ziet ze als kleine kunstwerkjes. De weide omtrek speurt hij af op zoek naar nesten. Boerenjongens betaalt hij 5 cent per binnengebracht nest, van staartmees tot wielewaal, om na te tekenen. Ook was hij geïnteresseerd in eieren en vogels. Een treklijster belandt op zijn bord. En dat was niet zijn tekenbord.

Zo wordt de ene opmerkelijke anekdote afgewisseld met de andere. Sommige verhalen zijn mij ietwat saai,

maar ik ken genoeg natuurvrienden zijn die van hele dorre opsommingen rode oortjes krijgen.

Een sieraad voor in de boekenkast, naast het Donald Duck Padvindershandboek.

Onder redactie van Jan Luiten van Zanden

Nationaal Park
De Biesbosch

IVN-WEEKEND NAAR DE BIESBOSCH!!

**Het IVN-weekend is op
1, 2 en 3 september 2023**

- De accommodatie is het natuurvriendenhuis De Kleine Rug van Nivon natuurvrienden.
- Het Nivon huis ligt op een groot eiland midden in de Biesbosch, direct in de natuur.
- En er is een royale kampvuur plek aanwezig.
- Het ligt naast Dordrecht. De kosten zijn € 140,00.
- Te betalen voor 1 april op rekeningnummer NL29INGB0001667413 t.n.v. IVN Noord Kennemerland, vermeld Biesbosch weekend.

- Vrijdag gaan we op het eiland de speciale plantengroei ontdekken en in de avond steken we het kampvuur aan.
- Zaterdag gaan we op de fiets naar de boot. We gaan de Biesbosch Biesbosch verkennen. Onze kapitein is de gids.
- Zondag gaan we met de fiets het pontveer over daar worden wij opgewacht door 2 IVN gidsen en dan fietsen wij door naar Jantjesplaat en om daar een mooie route te wandelen.
- Er is een mogelijkheid om een trekkershut te huren voor 2 personen. De trekkershut is op de accommodatie.

- Voor 2 personen zijn de kosten € 85,00 extra. Als je een trekkershut wilt huren geef dat spoedig door i.v.m. reservering.

Opgeven bij Ben van Wees,
bvanwees@hotmail.com of
072 5895187
Tine Kalverboer.
Tel 0226 702343
Annie en Ben Oosterink.
Tel 06 82337599
Ben van Wees.
Tel 072 5895187

HEEMTUIN PARNASSIA KLAAR VOOR EEN MOOI GROEISEIZOEN!

Joke Pruis

Op 21 april hebben leden van de werkgroep heemtuin Parnassia (Bergen aan Zee) hard gewerkt om de tuin klaar te maken voor de zomer. Naast het gebruikelijke onderhoud zoals snoeiwerk, was de tuin toe aan een grote opknappbeurt. Dit is mogelijk gemaakt door subsidie uit het "Betrokken bij Groen fonds" van de Provincie Noord-Holland.

Met maar liefst elf mensen kwamen we een heel eind: we hebben nieuwe plantjes gezet in zowel het kalkarme als het kalkrijke deel van de tuin. Piet Winder had de planten uitgezocht op geschiktheid en van te voren klaargezet op de juiste plek. Daarnaast is een begin gemaakt met het repareren van de omheining en is het schelpenpad weer goed zichtbaar geworden. De mensen van Scorlewald, die in de tuin en het park een dagelijkse werkplek hebben onder begeleiding van Gerrit-Jan Smit hadden daarvoor keurig de ingeklonken laag gras afgestoken, zodat we

de schelpen meteen over het pad konden verdelen. Dat scheelde een heleboel werk. Met heerlijk weer en zoveel mensen konden we doorgaan, totdat we stram en stijf begonnen te worden. Een nachtegaal zorgde af en toe voor muzikale begeleiding.

Als u dit leest, hebben we geïnventariseerd wat er groeit en bloeit en zijn de naambordjes bij diverse planten geplaatst, zodat de educatieve functie van de tuin goed tot zijn recht komt. Veel schoolkinderen zullen weer op bezoek komen voor lesjes verzorgd door de scholenwerkgroep en de heemtuin is ook de startplek voor wandelexcursies en het strandjuttten en korren. Wil je een keer mee? Kijk dan op de website van de IVN. Maar kom vooral ook in en van de tuin genieten!

foto Joke Pruis

foto Irene Voorberg

foto Irene Voorberg

ALS KLEPELEN DE NORM BLIJFT WORDT HET NOOIT WAT MET BIODIVERSITEIT

Rutger Polder

Inleiding

Wat is klepelen?

Klepelen is het vermalen van alle vegetatie met wat zich daarin bevindt door ronddraaiende kettingen vlak boven de grond.

Alles, maar dan ook alles, wordt vermalen. Niet alleen de vegetatie maar ook de dieren en menselijk afval zoals plastic, glas en blik. Meestal wordt dat 2-6 maal per jaar gedaan.

Klepelen heeft voor de gebruiker wel voordelen. Het is eenvoudig, niet duur, machines zijn er tegen bestand en niemand zegt er wat over.

Waarom dit artikel?

Hoewel gemeenten veelal op de goede weg zijn, is het bij veel andere grondbeheerders nog heel normaal om te klepelen. Waterschappen, provincies, Rijkswaterstaat, Pro-rail en veel boeren doen het anno 2023 veelal nog steeds zo. Zelfs degenen die het "deltaplan voor biodiversiteit" hebben onderschreven.

En dat terwijl klepelen de doodsteek is voor insecten, reptielen, amfibieën en kleine zoogdieren. Daarnaast ontstaat er stikstofophoping waar alleen snelgroeiende planten van profiteren. Hierdoor ontstaat een cyclus waarbij de vegetatie steeds vaker en vroeger moeten worden gemaaid.

Aanleiding:

Toen eind augustus 2020 bij Bergen een Breedbekstrandloper, en veel andere leuke soorten steltlopers, werd gespot ben ik en velen met mij daar toch een paar keer gaan kijken.

De berm langs de slootkant achter ons bestond uit ruige vegetatie van vooral brandnetel, zuring en andere snelgroeiende planten. Het resultaat van klepelen. Je verwacht dan ook weinig leven.

Maar toch zag ik daar een rups van de kleine vos. Leuk natuurlijk. Een beetje verder kijken leverde heel veel rupsen op maar ook spinnen, kleine nachtvlinders, sprinkhanen en kevers.

Hoe is het mogelijk na al dat klepelen denk je dan.

Bij ons laatste bezoek bleek de gehele berm te zijn kortgeklepeld. Het mag duidelijk zijn geen rups het heeft overleefd en een grote hoeveelheid kleine vosjes geen kans heeft gekregen om te verpoppen en als vlinder een veilig plekje te zoeken om te overwinteren. Dat deze slachting op ontelbare plekken gebeurt mag duidelijk zijn.

Daarnaast zijn er meer grote nadelen. De ruigte is onbruikbaar voor andere doeleinden. Er zit vaak te veel vervuiling in.

Pleidooi

Ik doe hierbij een oproep aan de politiek maar ook vooral aan de grote natuurorganisaties om alles in het werk te stellen om het klepelen snel te verbieden.

Als we biodiversiteit echt belangrijk vinden is dit een gemakkelijke stap om winst te behalen.

Rutger Polder, 1815jk232@hetnet.nl

Mossenwerkgroep bezoekt Slingerdijk

Pieter Korstanje

Aan de noordzijde van de Schermer, langs de Schermerringvaart, ligt een strook rietland die in beheer is bij Staatsbosbeheer. Het rietland kent een gevarieerd beheer. Delen worden gemaaid, delen mogen blijven staan en een paar jaar geleden zijn sommige stukken afgegraven, zodat de successie van vorming van veenmosrietland weer opnieuw kan starten. Op 7 april bracht de Mossenwerkgroep een bezoek aan de Slingerdijk die langs het rietland is gelegen. We inventariseerden de mossenbegroeiing op de dijk en in het rietland. Hierbij werden interessante soorten gevonden.

De dijk zelf is kleiig. Hier vonden we soorten als Gewoon knopmos (*Phascum cuspidatum*), krulmos (*Funaria hygrometrica*), kleismaragdsteeltje (*Barbula unguiculata*) en braamknikmos (*Bryum rubens*). De soorten groeiden vooral op kleine open plekjes tussen het gras op de dijk. Daar valt blijkbaar net genoeg licht voor de mossen om tot ontwikkeling te komen.

Het rietland langs de dijk was soortenrijker. Tussen het veenmos groeiden soorten als Gewoon haarmos (*Polygonum commune*), roodviltmos (*Aulacomnium palustre*) en veenknikmos (*Bryum pseudotriquetrum*).

Verder vonden we kroppluisjesmos (*Dicranella cerviculata*). Op Verspreidingsatlas.nl staat over deze soort onder andere te lezen: "Dicranella cerviculata is een pionier met een uitgesproken voorkeur voor vochtige, voedselarme en zeer zure omstandigheden. Het is tegenwoordig een vaste component van de begroeiing op plagplekken in vochtige heide en op geschraapte venoevers." Dat we de soort hier in het rietland tegenkwamen heeft waarschijnlijk met het beheer te maken. Doordat er gemaaid wordt, ontstaan er hier en daar wat kale delen in het terrein, waar kroppluisjesmos kans ziet om tot ontwikke-

ling te komen. Een interessante vondst was verder puntmos met sporenkapsels. Dat kom je niet vaak tegen bij deze soort.

Bijzonder waren verder de levermossen die we tegenkwamen. Levermossen op naam brengen is niet altijd even makkelijk. Vaak moet je wat plukjes mee naar huis nemen om ze onder een microscoop of binoculair verder te determineren. We vonden zo'n zeven soorten levermossen, waaronder moerasbuidelmos (*Calypogeia fissa*), lippenmos (*Chiloscyphus polyanthos*), Gewoon moerasvorkje (*Riccardia chamedryfolia*) en Hol moerasvorkje (*Riccardia incurvata*). Verder werd een stukje maanmos meegenomen, dat na determinatie thuis Glanzend maanmos (*Cephalozia connivens*) bleek te zijn. Aan de hand van een foto werd een vondst die we op het eerste gezicht als een plakkaatmos hadden benoemd, door een admin van Waarneming.nl als elzenmos (*Pallavicinia lyellii*) gecorrigeerd. Beslist een leuke vondst! In het veld hadden we hier al naar gezocht, maar toen niet als zodanig herkend. Elzenmos was hier al wel eerder gevonden.

In totaal vonden we meer dan dertig soorten mossen en korstmossen. De mossenexcursie langs de Slingerdijk was de laatste van het seizoen. In de herfst gaat de Mossenwerkgroep opnieuw op pad. Ga gerust een keer mee! Veel kennis is niet vereist en we komen altijd wel wat leuk tegen.

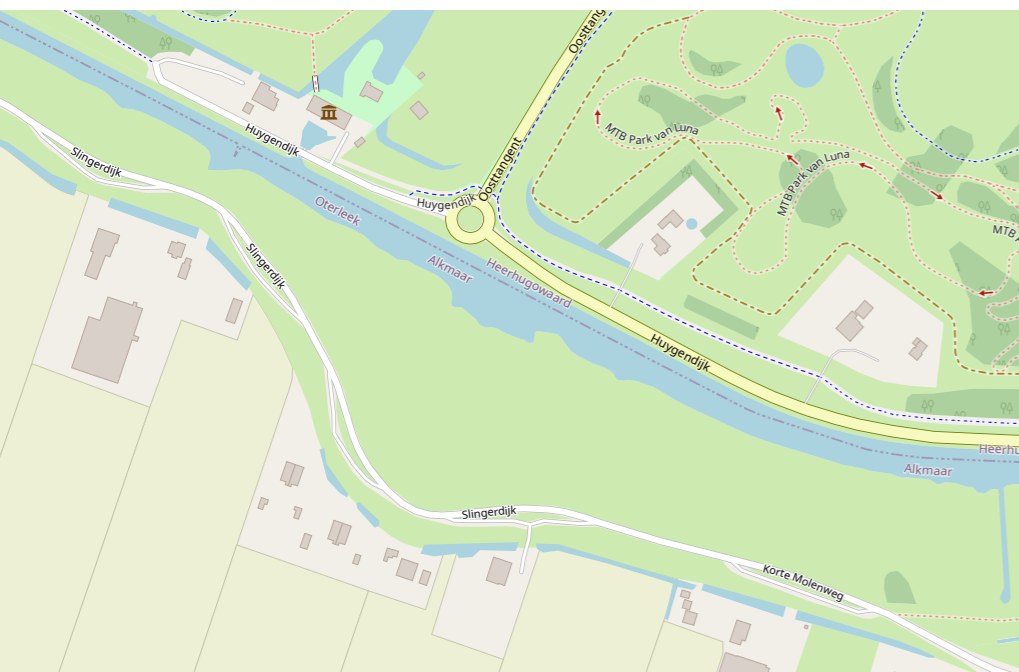
moerasbuidelmos

elzenmos

kroppluisjesmos

IN DE GOLVENDE STROOM

Tekst: Ger Augustus

Het afscheid van Evert Maarschall als redacteur van Blad was het moment om met hem in gesprek te gaan in een tijd dat ook bekend was dat zijn broer Ruud zijn drie keer drie jaren termijn als voorzitter van de KNNV Alkmaar – Den Helder had voltooid en ook aan de vooravond van een afscheid stond.

Ik nodigde Ruud uit voor een gesprek om over zijn voorzitterschap te spreken. Ik legde mijn woonsituatie uit. Ervaringen uit het verleden maakten mij wat attenter voor het naderend bezoek. Vaak is de achterdeur gemakkelijker te vinden dan de voordeur. Bovendien heeft het uitzicht aan de achterkant een breder perspectief. En voorwaar, mijn ogen ontmoetten een zoekende Ruud. Ik kan hem roepen en via de achterdeur welkom heten.

” Hij deelde zijn slaapkamertje met broer Evert, en ook met waterdierpjes in potjes, met schepnetjes gevangen in de wateren in de directe omgeving ”

Ruud is een paar jaar ouder dan ik. We zijn van de naoorlogse generatie. Onze ouders werkten hard aan de opbouw van het land na de Tweede Wereldoorlog. De straat was ons speeldomein. Voor Ruud was dat Amsterdam-Noord. Hij deelde zijn slaapkamertje met broer Evert, en ook met waterdierpjes in potjes, met schepnetjes gevangen in de wateren in de directe omgeving. Het kan zijn dat dat de aanleiding voor Ruud was om op tienjarige leeftijd de wens te uiten iets met biologie te gaan doen: biologie studeren. In de eerste klas van het voortgezet onderwijs werd dat doorzien door de biologieleeraar, die Ruud de eervolle opdracht gaf om een aquarium in te richten en te onderhouden!

Maar ook via zijn vader was de belangstelling voor de natuur aangewakkerd. In de herfst werd een fietstocht naar het Spanderswoud ondernomen om paddenstoelen te verzamelen die in Amsterdam-Noord, en na verhuizing, in de woning in Landsmeer onderdeel zouden vormen van een herfsttafel.

De bibliotheek in de buurt had ook een grote aantrekkingskracht. Ruud zocht steeds drie natuurboeken en drie stripboeken uit om thuis te verslinden!

Op zijn dertiende werd Ruud lid van de NJN, de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie. De verlegen jongen kon koken voor een groep van 30 jongeren. En op zijn achttiende werd hij zelfs voorzitter!

Het is nacht en het vriest zo'n 20 graden. Je vindt een roerdomp in minder fitte toestand in Het Twiske en wat doe je dan als natuurliefhebber? Je neemt de vogel mee naar huis, geeft hem of haar een plaatsje in de bijkeuken, koopt vis om de vogel te voeren en dat houdt je dan een week vol. Het is goed gekomen met de roerdomp!

De winters konden nog koud zijn. Water veranderde in ijs en de schaatsen werden ondergebonden. Op Friese doorlopers gleed Ruud over de wateren ten noorden van Amsterdam. Zo kon hij ook naar zijn werk in Zaandam. Ijs genoeg, maar niet op de A8. Daar is verkeer genoeg. Minder dan de 9 miljoen auto's die nu op de weg rijden, maar toch een opgave om over de A8 te klunen. Mogelijk waren de automobilisten toen nog verbaasd bij deze aanblik, vergaten te toeteren of waren gewoon vriendelijk genoeg om even op de rem te trappen!

Ruud is in 1969 begonnen als docent biologie en heeft zich sindsdien verdienstelijk gemaakt voor de natuur. Hij gaf onder andere les aan de Volksuniversiteit Zaanstreek. Nadat hij eerst in het bestuur was gevraagd, kreeg hij eind 1974 de kans om als directeur de volksuniversiteit te leiden en om te vormen tot echte tweedekans onderwijs voor volwassenen. De eerste computercursus ging van start en de cursus Chinees was populair, evenals de vele andere talencursussen. Maar de Volksuniversiteit was ook een uitkomst voor vrouwen die van hun man niet verder hadden mogen leren:

“Mijnheer, ik wil graag een cursus doen, maar mijn man mag het niet weten.”

Door het gebruik maken van onderzoek naar leermotieven van volwassenen en de daaruit volgende professionalisering groeide het aantal cursussen en cursisten sterk en werd het aanbod verder vernieuwd en verbreed.

Aan het eind van het werkzame leven ga je met pensioen en op zoek naar andere activiteiten waar je vrijwillig voor kiest. Zo ging hij eens mee op excursie met de KNNV, een excursie op het strand bij zijn woonplaats Petten. Hij werd

meteen gepolst om voorzitter van de afdeling Alkmaar te worden, omdat hij nogal wat mensen kende! Hij is het geworden en heeft het negen jaar volgehouden. Hij houdt van een levendige vereniging waar de mensen goed met elkaar overweg kunnen zonder gedoe!

Ruud was onder andere

- provinciaal directeur bij het Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid (1985-2004),
- actief voor de gemeentelijke politiek in de gemeente Zijpe, later gemeente Schagen (2004-2018),
- vrijwilliger bij de Stichting Duinbehoud (vanaf 1998),
- lid van het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (2015-2020).

Om bij het laatste te blijven: je bent dan hoogheemraad. Als zodanig heeft Ruud zich beziggehouden met de waterketen, biodiversiteit en duurzaamheid. Aansluitend werden de financiën aangepakt, waardoor een gezonde organisatie is ontstaan, die ook nog op weg is om klimaatneutraal te worden in 2025. Een poging om via het hoogheemraadschap de al jaren durende bodemdaling in het veenweidegebied te stoppen lukte helaas niet. Met een raadslid uit Amsterdam heeft hij een motie voor de statenleden van de provincie voorbereid, die uiteindelijk met een ruime meerderheid werd aangenomen. Het stoppen van de bodemdaling levert voor natuur verbonden aan veenweide uiteindelijk veel betere kansen.

Wellicht is de tuin bij Ruud ook klimaatneutraal met een nu nog lekkende vijver. Daar is nog wel wat werk aan de winkel voor deze rustige man!

glasvleugelpijlstaart

Ruud met chipmunk

beekjuffer

kleine eikelboorder

sabelsprinkhaan eet scorpioenvlieg

Prachtige foto's uit de collectie van Ruud Maarschall die hij door de jaren heen heeft gemaakt.

ALLEDAAGSE VLINDERS

– deel 6 – **GAMMA-UIL** (*Autographa gamma*)

(10 wetenswaardigheden over een alledaagse soort, welke daardoor met andere ogen bekeken kan worden)

Verzameld door Ruud Costers (ruudcosters27@gmail.com)

1. De gamma-uil is een dagactieve trek- en nachtvlinder met twee generaties van april tot in november. Mijn persoonlijke fenologische datagrenzen in de Noordkop zijn 6 mei (2020) en 22 oktober (2013).
2. Oude benamingen zijn pistooltje naar het gamma teken en tabak-eter naar een van de voedselplanten van de rups.
3. Het jaar 1996 is memorabel. In Zuid-Europa, onder andere in Madrid, werden wolken gamma-uilen gezien die het daglicht verduisterden. In het Groningse Zuidbroek werden op 10 juni 1996 10.000 stuks geteld. En op 16 en 17 augustus 1996 lagen op de vloedlijnen van de stranden van Terschelling en Ameland miljoenen dode gamma-uilen met op Terschelling 84 exemplaren per strekkende meter.
4. Tijdens de finale van het EK Voetbal op 10 juli 2016 in Parijs zat het uitverkochte verlichte stadion ook vol met gamma-uilen.
5. In het voorjaar zijn zij vooral nachtactief. Door een grotere nectarbehoefte vliegt de zomergeneratie vaker overdag.
6. Zij kunnen zich net zo snel verplaatsen als zangvogels en even grote afstanden afleggen.
7. Even flink rammelen met je sleutelbos en de gamma-uilen vliegen recht omhoog uit de vegetatie en laten zich dan eenvoudig tellen.
8. Voor een in 2006 in de Amsterdamse Waterleidingduinen broedend paartje grauwe klauwieren was het een belangrijke prooi.
9. Tijdens het nectar drinken legt het vrouwtje en passant de eitjes. Voor haar waardplanten is zij niet kieskeurig. De in ons land geboren vrouwtjes zouden steriel zijn.
10. De rupsen zijn licht van kleur maar donkerder bij een grote dichtheid van rupsen.

gammauil 3 oktober 2018 Petten-Abtskolk.

gammauil 6 mei 2020 Alkmaar-De Mare.

Foto's: Ruud Costers

ALLES WAT ZELDZAAM IS, IS MOOI

Ook het pimpernelblauwtje!

Tekst: Ofra Carmi
Foto's: Ger Molenaar en Ofra Carmi

Alleen al bij het horen of het uitspreken van zijn naam bekruipt je een speciaal gevoel, bijna een magie. Het pimpernelblauwtje, een mysterieus vlindertje met een ingewikkelde levenswijze. De aantrekkingskracht schuilt ook in de zeldzaamheid en de korte tijd dat de vlinder zich laat zien. Tien van de twaalf maanden van het jaar zit hij, onder de grond verscholen, op het juiste moment te wachten! Het moment om uit te vliegen en te paren. Zoals de naam doet vermoeden, is deze vlinder aan één waardplant, de pimpernel gebonden, de grote pimpernel. De plant op zich is zeer kieskeurig en daarom ook zeldzaam geworden. Kieskeurigheid in het kwadraat maakt het leven zwaar en kwetsbaar. Maar net of dit nog niet genoeg is, rekent de vlinder bovendien op één bepaalde mier die hem tijdens de diapauze bewaakt en verzorgt. En dat duurt maar liefst tien maanden lang.

Na een eerdere poging met nul waarneming, zijn we een paar jaar later, op een mooie zonnige dag in juli bij de Moerputten in Brabant aangekomen. En nu was het een voltreffer! Wij waren op weg naar een kanoweekend in de Biesbosch en beperkt in tijd. Nog niet verzadigd van het pimpernelblauwtje reden we op zondagmiddag,

op de terugweg, er weer langs om nog even een glimp van te vangen.

In de natuur blijf je je verbazen, verwonderen over de hoeveelheid aan oplossingen en levensvormen die miljoenen jaren van evolutie hebben gecreëerd. En dat wil je natuurlijk ook met je eigen ogen zien en bewonderen. De timing is cruciaal!

De Moerputten is een prachtig gebied en zeer goed toegankelijk. Op een mooie zonnige dag in juli of augustus fladderen de pimpernelblauwtjes boven de blauwgraslanden en de bloemhoofdjes van de grote pimpernel. Het duurt maar even en de rest van het levensverhaal kunnen we alleen maar verbeelden.

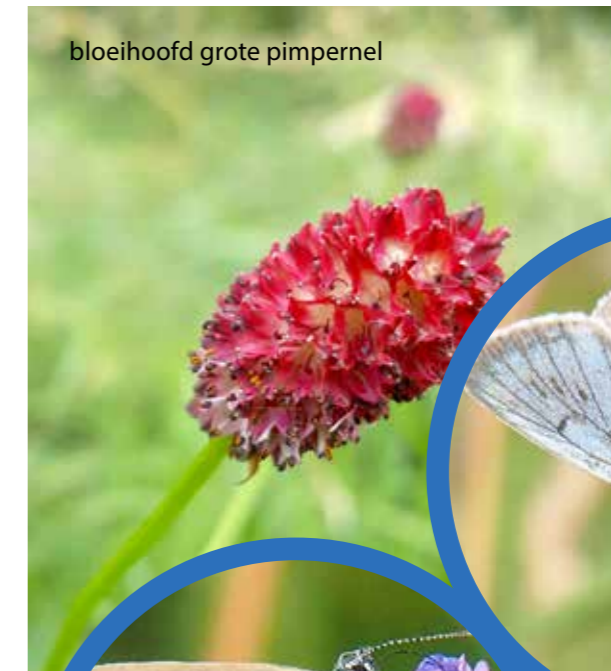
Aanvullende weetjes uit het internet:

Het pimpernelblauwtje is sinds 1970 verdwenen uit Nederland. In 1990 werd de soort geïntroduceerd in de Moerputten in Noord-Brabant en sindsdien geldt de soort als een uiterst zeldzame standvlinder.

Levenscyclus: rups: eind juli-begin augustus. Jonge rupsen eten na het uitkomen een gang rondom de basis van de bloeiwijze van de waardplant, de grote pimpernel, en bekleden

deze met spinsel, zodat de bloemen niet uit elkaar vallen. Van hieruit voeden ze zich met de bloempjes. Na een aantal weken laat de rups zich op de grond vallen en wacht tot hij wordt meegenomen door een moerassteekmier (*M.scabrinodis*). De soort overwintert als rups in het mierenest en daar vindt ook de verpopping plaats.

De moerassteekmier leeft maar in een klein gebied en hij komt meestal niet verder dan twee meter van zijn nest. De nesten van de moerassteekmier zijn erg klein en meestal is er maar één rups per nest. Vaak eet deze rups het volledige mierenbroed op waarna de mieren het lege nest verlaten. De rups overleeft dan een tijd zonder voedsel en wacht tot een nieuwe mierenkolonie het nest bevolkt. De vlinders verschijnen vroeg in de ochtend en wanneer de mieren nog rusten kruipen ze uit het mierenest.

bloeihoofd grote pimpernel

pimpernelblauwtje foerageert op vogelwikke

pimpernelblauwtje

de Moerputten

Leoniek Verhage
foto's: Hortus

HORTUS ALKMAAR BIEDT NATUUR IN EEN NOTENDOP

Bijendag en Beestjesdag

Hortus Alkmaar

Hortus Alkmaar biedt haar bezoekers de natuur in een notendop. Net als de KNNV en het IVN heeft Hortus Alkmaar het doel jonge en volwassen bezoekers de natuur te laten ontdekken en beleven. Hoe meer jonge kinderen natuurbewust worden, hoe groter de kans dat ze zich als volwassenen duurzaam gedragen, is het idee. Daarom biedt Hortus Alkmaar haar bezoekers kennis over de natuur en fijne momenten in het groen. Dat doen we met natuurlessen voor basisschoolkinderen, rondleidingen voor groepen, evenementen voor algemeen publiek zoals de Plantenmarkt, de Gezondheidsmarkt en de Herfstmarkt. Kinderen kunnen kennismaken met (het leven van) bijen tijdens de Bijendag op 9 juli a.s.. Op de Beestjesdag op 6 augustus a.s. kunnen zij op zoek naar bodembeestjes en waterdiertjes. Jonge gezinnen en opa's en oma's met hun kleinkinderen zijn extra welkom!.

Bijendag zondag 9 juli a.s.

Lezers van dit blad weten natuurlijk allang dat bijen belangrijke diertjes zijn. Ze produceren bijvoorbeeld honing en bestuiven bloemen en planten, zodat deze zich weer voort kunnen planten. Ze zijn daarmee van groot belang voor het voortbestaan van plantensoorten en de rijkdom van de biodiversiteit. Het is ons doel deze kennis over te dragen tijdens Bijendag.

Alles staat die dag in het teken van de bij. Imkers presenteren het verhaal van de honingbij en de wilde bij. Er is bijvoorbeeld aandacht voor de bijenhôtels voor solitaire bijen verspreid in de tuin. Het verschil tussen de wilde en de honingbij komt ook aan bod. Er zijn excursies naar Bijenstal Achtergeest, er zijn bijenproducten

uit onze tuin te koop en leuke kinderactiviteiten. Kinderen kunnen zich bijvoorbeeld als bij laten schminken, een speurtocht door de tuin doen en bijenhôtelletjes maken. Ook lekker: een honingproeverij met zes verschillende soorten. Rondleidingen door de tuin zijn die dag gratis.

Beestjesdag zondag 6 augustus

Tijdens Beestjesdag is de boodschap dat beestjes belangrijk zijn voor de biodiversiteit. En dat de biodiversiteit uiteindelijk belangrijk is voor ons mensen. Daarom is het niet alleen maar leuk, maar ook best goed om wat meer te weten over wat er krioelt in het water, kruipt in de composthoop en rondvliegt in de tuin. Kinderen en volwassenen kunnen het die middag zelf ontdekken.

Waterdiertjes worden tijdelijk uit de vijver gehaald en onze vrijwilligers vertellen enthousiast over hun leven en hun functie. In de composthoop graven is ook leuk en leerzaam. Kinderen horen waarom deze diertjes belangrijk zijn voor de kwaliteit van de bodem. We doen ons best speciale insectengidsen in te zetten voor 'de jacht' op bijvoorbeeld libellen of lieveheersbeestjes. Kinderen hangen aan hun lippen tijdens deze gratis rondleidingen. Gezinnen kunnen op eigen houtje een speurtocht door de tuin doen en kinderen kunnen een beestje knutselen.

Biodiversiteit in Hortus Alkmaar

In 2019 werd de biodiversiteit van de 10 jaar ervoor onderzocht en beschreven bij Hortus Alkmaar. In de periode van 2010 tot 2019 werden zo in totaal 1186 inheemse organismen aangetroffen. Van planten, tot zoogdieren en insecten. Dat is alweer even geleden en daarom staat het in de komende jaren op ons programma weer meer tellingen uit te voeren en hierover te communiceren. Metingen van bijvoorbeeld vogels, vlinders en bodemdier-tjes.

Om de biodiversiteit actief te stimuleren hebben we de afgelopen jaren o.a. de volgende acties ondernomen:

- We hebben een duinbiotoop met kalkrijk en kalkarm duin gecreëerd met daarin nat en droog. Door het reliëf is een microklimaatje ontstaan. Extra plantensoorten vonden er een plek.

Daar profiteren allerlei insecten van en libellen en waterjuffers paren nu in de vijvers.

- In een nieuw aangebrachte wal op de grond kunnen metselbijen nestelen. Ook werden nieuwe bijen- en vlinderplanten aangeplant.
- Er zijn takkenrillen gemaakt waarin roodborstjes en winterkoninkjes kunnen nestelen.
- Er komt een nieuw perceel bos beschikbaar. Daarin worden lichtere plekken gecreëerd, die vlinders aantrekken. De Gehakkelde aurelia en het Bonte zandooogje ontvangen we graag. De keizersmantel bracht al eerder een bezoekje aan ons bos.

Oproep

Wil je een bijdrage leveren aan de Beestjesdag bijvoorbeeld als insectengids, of wil je Hortus Alkmaar helpen met het in kaart brengen van de biodiversiteit op dit moment? Neem dan contact met ons op! Bel met 072 - 5669639 of mail communicatie@hortusalkmaar.nl. We bespreken graag wat we voor elkaar kunnen betekenen!

HORTUS ALKMAAR

- Bijendag 9 juli 2023
- Beestjesdag 6 augustus 2023
- Open: 12.00 – 17.00 uur

Entree: volwassenen € 5,-,
kinderen t/m 12 jaar gratis. 13 t/m 17 jaar € 2,50.

Berenkoog 43, 1822 BH Alkmaar, Bedrijventerrein Berenkoog

Meer info over de hortus: www.hortusalkmaar.nl

Belangrijkste evenementen in 2023 bij Hortus Alkmaar

Datum	Evenement
Maart - oktober	Expositie beeld&tuin
Iedere 1e zondag van de maand	Zondagochtendwandeling met tuingids 10.30 – 12.00 uur
Iedere dag behalve maandag	Speurtocht door de tuin/Kabouterpad voor kinderen
Iedere maand	Een nieuwe expo van een Kunstenaar van de maand in het Kascafé
Woensdag 3 mei	Opening tuinseizoen door Rob Niele, voorzitter Ondernemend Regio Alkmaar
Zondag 14 mei	Plantenmarkt
Zondag 11 juni	Gezondheidsmarkt
Donderdag 15 juni	Wandelvierdaagse doorkomst door de tuin
Zondag 25 juni	Optreden Elma Nijhuis Quartet in de tuin (jazz)
Zondag 9 juli	Bijendag – zeer leuk voor jonge gezinnen
Maandag 17 juli	Sponsordiner in de tuin, Wim Kaspers kookt
Zondag 23 juli	Optreden Real Book Jazz in de tuin
Zondag 6 augustus	Beestjesdag – zeer leuk voor jonge gezinnen
Zondag 27 augustus	Optreden Just Friends (jazz)
Vrijdag 15 september	Nachtvlindersafari
Za 9 t/m zo 17 sept.	Kunstweek – exposities beelden, gedichten en schilderijen
Za 9 september	Workshops gedichten schrijven
Zondag 10 september	Optreden Jazz Duzz en voordrachten gedichten
Vrijdag 15 september	Nachtvlindersafari
Zaterdag 16 september	Workshops gedichten schrijven
Zondag 17 september	Concert Canto Ostinato op marimba, voordracht gedichten
Zondag 15 oktober	Herfstmarkt
Zaterdag 28 oktober	Nacht van de Nacht

Het overleg met IHMS voor 2 optredens van jonge succesvolle professionele musici is nog gaande.

Entree:

kinderen t/m 12 jaar gratis

13 t/m 18 jaar € 2,50

Volwassenen € 5,-

Hortus Alkmaar, Berenkoog 43, 1822 BH Alkmaar, telefoon: 072 5669639, communicatie@hortusalkmaar.nl, www.hortusalkmaar.nl

AGENDA

Actuele informatie m.b.t. de activiteiten van KNNV is altijd te vinden op de website:

<https://alkmaar-denhelder.knnv.nl> evenals in de nieuwsbrieven Bladluis en Knorhaan en de maandelijkse kalender die naar de KNNV-leden verstuurd worden. Leden die deze digitale post niet ontvangen kunnen een mail sturen naar ledenadministratie@regioalkmaar.knnv.nl

LEZEX

LEZEX staat voor lezingen en excursies:

Lezingen: op woensdagen, aanvang 20.00 uur, in Wijkcentrum Overdie, Van Maerlantstraat 8 – 10, 1813 BH Alkmaar, 072-5402499.

Coördinatie:

Tineke Broersen: info@regioalkmaar.knnv.nl

Evert Maarschall: epmaarschall@gmail.com

woensdag 27 september om 19.30 uur.

Lezing door Pieter van Breugel: "Wilde bijen."

In ons land komen naast de bekende honingbij, meer dan driehonderd soorten bijen voor. We noemen ze wilde bijen, omdat ze hier inheems zijn, dus "in het wild" voorkomen. De ruim twintig soorten hommels rekenen we ook tot onze wilde bijen. Zij vormen volken met vele dieren in één nest. De meeste inheemse bijen doen echter alles alleen en heten daarom solitaire bijen. Omdat ze ons niet steken en dus niet lastig zijn, zijn ze onbekend. Vele van deze soorten zijn gespecialiseerd op bepaalde planten en worden sterk bedreigd door de negatieve invloed van de mens op de flora. De diverse soorten zijn vaak genoemd naar hun uiterlijk of hun gedrag. Zo kunt u onder meer aantreffen: zandbijen, koekoeksbijen, metselbijen, maskerbijen, behangersbijen, wolbijen, bloedbijen en zijdebijen.

Peter van Breugel Grote wolbij

Pieter van Breugel Tuinbladsnijder

Pieter van Breugel uit Veghel houdt zich al jaren bezig met het bestuderen van deze dieren en het aanbieden van nestgelegenheden. Hij is auteur van enkele boeken over wilde bijen. Uit zijn eigen ervaring puttend en aan de hand van werkelijk unieke opnames, zal hij u een wonderlijke insectenwereld voortoveren, die u onmiddellijk zal verleiden om in uw eigen omgeving meer en beter te gaan kijken. Door zijn enthousiaste verhaal zult u geïnspireerd en rijker huiswaarts keren in het besef dat ook in uw directe omgeving juweeltjes van dieren een wonderlijk leven leiden. Laat u deze kans om unieke beelden te zien dus niet ontgaan.

N.B. LET OP: AANVANG LEZING 19.30 u. (dit in verband met de grote afstand tot Veghel).

ACTIVITEITEN DEN HELDER

Coördinator Tineke Broersen info@regioalkmaar.knnv.nl
De lezingen vinden plaats in bezoekerscentrum "De Helderse Vallei". Adres: De Helderse Vallei 9-11, 1783 DA Den Helder. Aanvang 13:30 u., tenzij anders vermeld

Zaterdag 23 september

Lezing door Ger Molenaar: "Op stap binnen de grenzen van Nederland."

In coronatijd waren we aan Nederland gebonden, verre reizen waren niet mogelijk en we waren aangewezen op ons eigen kikkerlandje. Over het algemeen was het lekker rustig overal, een goede reden om Nederland in al zijn facetten eens beter te ontdekken. In onze eigen omgeving zijn we ook gezegend met mooie natuurterreinen, maar Nederland biedt natuurlijk veel meer. Dus werd de tent uit het stof gehaald en ging ik er vele weekenden met mijn meissie op uit.

We trokken naar het Oldambt in Groningen met zijn Grauwe kieke en prachtige boerderijen, die mij als agrarisch museumdirecteur natuurlijk zeer aanspreken. Daar niet ver vandaan belandden we in de Onlanden en Zuidlaren met een grote rijkdom aan vogels, bevers en nog veel meer. Niet onvermeld mag blijven dat daar nog een zeer relaxt volkje woont. Verder zuidwaarts bezochten we meerdere natuurgebieden zoals de Weerribben, Dwingelderveld, Fochteloërveen, Diependal en de Drentse Aa. Na de verkenning van het noorden staken we door naar het zuiden en zonder al te lange reistijden kwamen we in Limburg terecht waar het met de vele leuke orchideeën, reptielen en vogels, goed vertoeven was. En waar je 's avonds onder het genot van een Maastrichts biertje tot de conclusie komt dat Nederland nog zo slecht niet is. Toen we dan ook nog op de terugweg door Brabant boomkijkers, Vliegende herten en inktviszwammen zagen, kwamen we tot de slotsom dat ons landje kan wedijveren met het buitenland.

Ger Molenaar was jarenlang werkzaam als inspecteur bij de keuringsdienst van de bollenteelt en is thans parttimemuseumdirecteur. Zijn hele leven lang is hij een bevlogen natuurliefhebber.

VWG ALKMAAR

Zie www.vwg-alkmaar.nl/agenda voor het laatste nieuws.

STRANDWERKGROEP KNNV AFD. ALKMAAR-DEN HELDER

Tenzij anders vermeld: aanmelden bij Wilbert Kerkhof, 06-16642993, kerkhof1@hetnet.nl en verzamelen op het parkeerterrein aan de zuidkant van station Alkmaar-Noord. Deelnemers die mee willen rijden kunnen zich aanmelden bij W. Kerkhof.

Excursies Strandwerkgroep 29 juni

IJmuiden, 19.00 u. avondexcursie, verzamelen strandopgang bij de parkeerplaats of 18.30 u. bij station Alkmaar Noord.

8 juli

Zeeland, dagexcursie op zaterdag, vertrek 8.30 u. Station Alkmaar Noord, zuidzijde, aanmelden verplicht.

13 augustus

Grote Keeten, 10.00-13.00 u., vertrek 9.00 u. Station Alkmaar Noord.

PADDENSTOELENWERKGROEP

Coördinator Martijn Oud

Alle excursies vertrekken in principe om 10.30 uur, tenzij anders is vermeld, en eindigen om ongeveer 16.00 uur, afhankelijk van het enthousiasme en de hoeveelheid paddenstoelen. Als bij excursies 'OPBELEXCURSIE' staat, wil dat zeggen dat deelnemers de excursieleider de avond voor de excursiedatum tussen 18.00 en 20.00 uur moeten bellen i.v.m. vervoer. Tel. 06-29299052.

Onder slechte omstandigheden kan de excursieleider besluiten om de excursie niet te laten plaatsvinden of naar een ander gebied te verplaatsen.

Svp telefonisch opgeven voor een excursie op de vrijdagavond voor de excursiedatum tussen 18:00 en 20:00 (Mobiel 06-29299052)

Zaterdag 19 augustus. De eerste excursie van het paddenstoelenseizoen gaat naar 't Oude Hof te Bergen(NH) vooral vanwege de vele Boleten en Gordijnzwammen die vooral in augustus tevoorschijn komen mits er zich geen weerextremen voordoen. Verzamelen om 10.30 u. op de parkeerplaats hoek Meerweg en Sluislaan. Een oude buitenplaats met oude bomen. Kans op roodnetboleet, zijge inktzwam, houtboleet, inktboleet enz. Mobiel: 0629299052

Zaterdag 26 augustus. Excursie naar het Heilooërbos. Vertrek 10.30 u. vanaf de Kattenberg, schuin tegenover het landhuis Nijenburg aan de westkant van de Kennemerstraatweg. Parkeren in de berm van de Nijenburgerweg, het weggetje ten noorden van het landhuis of aan het eind van de Westerweg /begin Komlaan bij tuincentrum Meijer. Mobiel: 0629299052

Zaterdag 2 september. Excursie naar de Staatsbossen van Schoorl. Een uniek duingebied met de mooiste zwarte dennenbossen van Nederland. We gaan op zoek naar boletensoorten en allerlei parasolzwammen die vooral in deze tijd van het jaar tevoorschijn komen. Verzamelen om 10.30 u. op de parkeerplaats voor restaurant Duinvermaak aan het eind van de Breelaan te Bergen NH. Mobiel: 0629299052

PLANTENWERKGROEP

Begin mei starten de excursies van de Plantenwerkgroep weer op de dinsdagavonden. Wil je een keer mee, meld je dan aan bij Pieter Korstanje: f2hheipie@hetnet.nl.

foto: Greeth Heijne

Zaterdag 9 september. Vaarexcursie door het Ilperveld, NEM excursie. Vertrek 10.30 u. vanaf het voormalige bezoekerscentrum van het Ilperveld. Kanaaldijk 32A / 1121NX Landsmeer. We varen door het veenweidegebied om op drie verschillende eilandjes naar paddenstoelen te zoeken. Locaties; berkenbroekbos, veenmosrietland en voormalig boerenland. **Niet vergeten je op te geven s.v.p.** Mobiel: 0629299052

Zaterdag 16 september. Excursie naar Landgoed Elswout. Elswout is een bijzondere buitenplaats vanwege de fantastische mos heuvels en waterpartijen, stinsenflora en natuurlijk de bijzondere paddenstoelen. Verzamelen om 10.30 u. op de parkeerplaats naast het poortgebouw. Kom je met de auto? Let op want tegenwoordig is het betaald parkeren. Tarieven: €1,50 per uur, €6,50 per dag. **Niet vergeten je op te geven:** Mobiel: 0629299052.

Zaterdag 23 september. Excursie Nyenrode Breukelen. De afgelopen 2 jaar kwamen we telkens vlak na een lange droge periode naar dit fantastische park van "Nyenrode Business University", kroondomein No1 van de NMV. Hopelijk dat we het dit jaar beter zullen treffen. Verzamelen om 10.30 u. op de parkeerplaats van het kasteel (door het poortgebouw meteen linksaf). Mobiel: 0629299052

Zaterdag 30 september. Excursie naar het Heilooërbos. Vertrek 10.30 u. vanaf de Kattenberg, schuin tegenover het landhuis Nijenburg aan de westkant van de Kennemerstraatweg. Parkeren in de berm van de Nijenburgerweg, (het weggetje ten noorden van het landhuis) of aan het eind van de Westerweg /begin Komlaan bij tuincentrum Meijer. Mobiel: 0629299052

MOSSENWERKGROEP

In het winterhalfjaar is de Mossenwerkgroep actief. Regelmatig zijn er excursies. Deze worden een paar weken van tevoren aangekondigd op de website. Meer informatie bij Pieter Korstanje: f2hheipie@hetnet.nl.

MAANDELIJKSE IVN-WANDEL-EXCURSIES EN OVERIGE ACTIVITEITEN

Zie ook: <https://www.ivn.nl/afdeling/noord-kennemerland/maandelijkse-wandelingen#wandelingenmenu>

Eerste zondag van de maand

- ❖ Wandeling Wimmenummerduinen ten noorden van Egmond aan den Hoef en Egmond aan Zee (januari t/m december): start om 10.30 uur aan het einde van het Nachtegalepad (bij het informatiebord van de PWN) in Egmond aan den Hoef. PWN-duinkaart nodig. Informatie en aanmelding per e-mail: wimmenumnl@gmail.com.
- ❖ Natuur- en cultuurwandeling Bergen aan Zee. Februari t/m april en september t/m november. Start om 14.00 uur bij het IVN Parnassia-gebouwtje in Bergen aan Zee. Info en aanmelden: **Hans Stapel** 06-83581423 of hans.stapel@quicknet.nl

Tweede zondag van de maand

- ❖ Wandeling Schaapskooi Bergen, start om 10.15 bij de parkeerplaats Uilenvangerweg. Info: **Jos Bos** 06-15 06 52 49
- ❖ Wandeling Alkmaar door de Egmonderhout (De Hoef) start om 10.00 uur bij ingang Honkpad. Info: **John Scheepe** 06-45744777.

Derde zondag van de maand

- ❖ Wandeling Heilooërbos, start vanaf de Kattenberg aan de Kennemerstraatweg om 10.00 uur. info: **Melvin Gischler**, 06-1726 8056
- ❖ Kornet/juttocht Bergen aan Zee (zomer: kornet trekken, winter: juttocht): start bij IVN-natuurcentrum Parnassia om 10.00 uur. Info: **Johan Eilering** 06-57880486.

Vierde zondag van de maand

- ❖ Wandeling Alkmaar door de Rekerhout, start bij de kinderboerderij, Krielenzand 5, in de Rekerhout om 10.00 uur. Info: **Paul Bannink**. peni.bannink@gmail.com 06-14171864

Laatste woensdag van de maand (april t/m augustus)

- ❖ Avondwandeling Egmond-Binnen, De Westert en De Bleek, van 19.00 – 21.00 uur. Info en aanmelden: **Greeth Heijne**, westertbleekwandeling@gmail.com.

Eerste woensdag van de maand (mei t/m augustus)

- ❖ Natuur- en cultuurwandeling Bergen aan Zee - avondwandeling. Start om 19.30 uur bij IVN Parnassia-gebouwtje in Bergen aan Zee. Info en aanmelden: **Hans Stapel** 06-83581423 of hans.stapel@quicknet.nl

KNNV-IVN Dinsdag – en Woensdaggroep

De programma's zijn te vinden in de Bladluis, de kalender en op de website www.knnv.nl/alkmaar; hier zijn ook eventuele aanpassingen te zien. De agenda's bevinden zich onder het kopje 'werkgroepen' bij dinsdag- respectievelijk woensdaggroep.

Coördinator Dinsdaggroep: Jannie Nijman, j.nijman66@upcmail.nl, tel. 06-12586146

Aanvang excursies 13.30 u., tenzij anders vermeld, einde ong. 16.30 u.

Coördinator Woensdaggroep: Marianne Knip mknip@jxm.nl tel. 06-14597021

Aanvang excursies: zie website.

KNNV Werkgroepen	coördinatoren
Planten	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
Mossen	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
IJsvogel	Rutger Polder 06 23181433 1815jk232@hetnet.nl
Dinsdag	Jannie Nijman 06 12586146 j.nijman66@upcmail.nl
Woensdag	Marianne Knip 06-14597021 mknip@jxm.nl
Strand	Wilbert Kerkhof 06-16642993 kerkhof01@hetnet.nl
Paddenstoelen	Martijn Oud 06-29299052 mnaj.oud@ziggo.nl

IVN Werkgroepen	contactpersonen
Redactie Blad	Ger Augustus 06-40940692
Heemtuin Parnassia	Irene Voorberg 06-13399934
Website	Pieter de Groot 06-51515284
Strandwerkgroep	Johan Eilering 06-57880486
Natuurwerkgroep Dijk en Waard	Emerens Hoogland 06-20232206
Mussenwerk	Thea Scheepe 06-36201344
Natuurkoffer voor ouderen	Thea Scheepe 06-36201344
Wandelingen Westert en de Bleek	Cocky van Engen 072-5334948
Wandelingen Egmonderhout	John Scheepe 06-45744777
Wandelingen Heiloo	Melvin Gischler 06-1726 8056
Wandelingen Wimmenum	Ruud de Raadt 06-22236823
Wandelingen Rekerhout	Paul Bannink 06-14171864
Scholenwerkgroep	Floor van Splunder 072-5899713
Vleermuizenwerkgroep	Lineke Barendregt 072-5111660
Natuur/cultuurwandeling Bergen aan Zee	Hans Stapel 06-83581423
Werkgroep IVN APP routes	Piet Singer 06-51271382
Educatiewerkgroep	Joop Bons 06-51850188
Natuurgidsenopleiding	Marja Apeldoorn 06-30820225
Kruidentuin Rekerhout	Klaas Jan Koedijk 06-20245053
bibliotheek Parnassia	Joke Pruis, bibliotheek@ivnkl.nl

VAN HARTE WELKOM BIJ IVNKL

- Mieke Wolfkamp
 - Jan Berger
 - Suzanne Koning
 - Alex Crespo Van De Kooij
 - Karlijn Henselmans-Zuidhof
 - Elly Bovee
- Wij hopen dat u zich snel thuis zult voelen bij onze vereniging.
- Het bestuur

KNNV VERWELKOMT

- Dennis Verheul
 - Frans Nieuwenhout
 - Martin Kullik
 - Karen Jonkers
 - Liesbeth Dekker
 - Wout Berger
- Johan Bos
voorzitter

Colofon

ISSN 2210-416X

Redactie

Ger Augustus

Marjolein Boersma

Wim de Groot

René Glas (beeldredacteur)

Keat Kho: vormgeving en productie

Printwerk: DrukwerkMax

Alkmaar-Den Helder

De KNNV afd. Alkmaar – Den Helder is een vereniging met meer dan 300 leden die zich met enthousiasme bezig houden met de natuur in al haar verschijningsvormen.

Ze richt zich al 100 jaar op natuuronderzoek, natuurbeleving en natuurbescherming.

De moederorganisatie KNNV is een landelijke vereniging met meer dan 50 afdelingen.

Bestuur KNNV:

Johan Bos (voorzitter), 06-54637766; voorzitter@regioalkmaar.knnv.nl

Jeanette den Herder (secretaris), tel. 06-13126318; secretaris@regioalkmaar.knnv.nl

Herman van Kampen (penningmeester), 06-37703693;

penningmeester@regioalkmaar.knnv.nl

Pieter Korstanje (veldbiologisch secretaris), 072-5622278; vbs@regioalkmaar.knnv.nl

Evert Maarschall (algemeen lid van het bestuur), 06-55321209,

epmaarschall@gmail.com

Ledenadministratie: Marjolein Boersma 06-51418651 Eikenlaan 21, 1861 GV, Bergen;

ledenadministratie@regioalkmaar.knnv.nl

Beëindiging van het lidmaatschap voor het komende jaar dient te geschieden vóór 1 november van het lopende jaar.

Website KNNV: <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl>

Contributie 2023: € 34,00 (leden); € 13,00 (huisgenoten); € 19,00 (jeugdleden)

Bankrekening: NL55 INGB 0000 5194 35 t.n.v. KNNV afd. Alkmaar

Oprichtingsdatum: 19 april 1918; KvK: 37125280

Noord-Kennemerland

IVN Natuureducatie is een landelijke vereniging met 170 lokale afdelingen, ruim 25.000 vrijwilligers en een centrale professionele organisatie die de lokale afdelingen ondersteunt bij hun activiteiten. IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond en belangrijk natuur is.

IVN Noord-Kennemerland is een afdeling met meer dan 300 leden en zo'n 110 natuurgidsen. De afdeling organiseert natuurlessen voor scholen en voor ouderen (natuurkoffer), excursies (aan het strand, in de duinen, het achterland en stadsparken), wandelingen, exposities, thematische groencursussen en een natuurgidsenopleiding. Door deze laagdrempelige activiteiten maakt een groot aantal mensen kennis met de natuur en kunnen zij die natuur beleven.

Bestuur IVNNKL:

Henk Groenewegen (voorzitter) 06-23575780, voorzitter@ivnnkl.nl

Walter Swagemakers (secretaris) 06-23412447, secretaris@ivnnkl.nl

Penningmeester Heleen Dekhuijzen: penningmeester@ivnnkl.nl

Allet Geertman (algemeen lid) 06-44149244, allet.ivn@gmail.com

Arjen Geerling (algemeen lid), 072-5152823, aageerling@planet.nl

Website IVN Noord-Kennemerland: www.ivn.nl/nkl

Contributie: leden €25,- huisgenoten €12,50 donateurs €17,-

Rekening ING: NL29INGB 0001 6674 13 (IBAN)

t.n.v. IVN afdeling Noord-Kennemerland

Oprichtingsdatum: 17 mei 1968; KvK: 40635172

Blad verschijnt 4 maal per jaar en is een uitgave van
KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland
negen tiende jaargang, nummer 73
Indien onbestelbaar, gaarne retour aan:
Eikenlaan 21
1861 GV Bergen

